

1. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ουίλλιαμ Σαίξπηρ: «**Σονέτο XVIII**»
(Ν.Ε.Λ. Β΄ Λυκείου, Α5, σσ. 54-55)

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

2.1. Στοιχεία που αφορούν στο συγγραφέα, λογοτεχνικό περιβάλλον και λοιπά γραμματολογικά στοιχεία

1. Ποια χαρακτηριστικά του σονέτου διακρίνετε στο ποίημα;
2. Στην εποχή της Αναγέννησης συνηθιζόταν να απευθύνονται περίτεχνες προσφωνήσεις προς αγαπημένα πρόσωπα. Διακρίνετε αυτό το στοιχείο στο σονέτο του Σαίξπηρ; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.
3. Ο Σαίξπηρ ονομάζει τους στίχους του αιώνιους. Πώς κρίνετε αυτόν το χαρακτηρισμό;

2.2. Δομή του κειμένου, επαλήθευση ή διάψευση μιας κρίσης με βάση το κείμενο, εκφραστικά μέσα και τρόποι του κειμένου (υφολογική διερεύνηση, αφηγηματικές λειτουργίες, επιλογές του δημιουργού σε διάφορα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης)

1. Πώς εισάγει ο ποιητής το θέμα του; Ποια εντύπωση σας δημιούργησε αυτός ο τρόπος;
2. Ποια παρομοίωση δεν ολοκληρώνεται στο ποίημα και γιατί.
3. Με ποιους τρόπους ο ποιητής εκφράζει την ομορφιά;
4. Με ποια περίφραση αποδίδει ο ποιητής το θάνατο;
5. Ποια σχήματα λόγου διακρίνετε στο ποίημα;
6. Να διακρίνετε ενότητες στο ποίημα και να δώσετε τίτλους που να ανταποκρίνονται στο βαθύτερο νόημα κάθε μιας από αυτές.
7. Πώς θα χαρακτηρίζατε το ύφος του Σαίξπηρ στο συγκεκριμένο σονέτο;
8. Μέσα από αυτό το σονέτο ο ποιητής απαντά με το δικό του τρόπο στο μόνιμο παράπονο του ανθρώπου ότι η ζωή του διαρκεί λίγο. Να σχολιάσετε αυτή την άποψη.
9. Θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αυτό το ποίημα λειτουργεί ως μνημείο αθανασίας; Δικαιολογήστε την άποψή σας.

10. Ο Σαίξπηρ υποστηρίζει ότι το έργο τέχνης μπορεί να εξασφαλίσει στο δημιουργό του (όπως εξασφαλίζει σ' αυτόν που απεικονίζει) την αθανασία.¹ Αποδίδει αυτό το σχόλιο το περιεχόμενο του ποιήματος; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

2.3. Σχολιασμός ή σύντομη ανάπτυξη χωρίων του κειμένου

1. Πού απευθύνεται ο ποιητής;
2. Τι, κατά την κρίση σας, συμβολίζει η λέξη αέρας; (στ. 3)
3. Ποια βασική διαπίστωση κάνει ο ποιητής στους στίχους 3 και 4; Να την αναπτύξετε με συντομία.
4. *«Άλλοτε καίει πολύ των ουρανών η φλόγα,
θαμπώνεται άλλοτε η ολόχρυσή τους όψη»:*
Τι νομίζετε ότι σημαίνουν αυτοί οι στίχοι;
5. Τι σημαίνει η περιφραση *«των ουρανών η φλόγα»* (στ. 5);
6. *«Μα το δικό σου αιώνιο θέρος δε θα σβήσει»:* Από πού αντλεί ο ποιητής αυτή τη βεβαιότητα;
7. Πότε και γιατί χάνεται το ωραίο κατά τον ποιητή;
8. Γιατί πιστεύει ο Σαίξπηρ ότι το πρόσωπο προς το οποίο απευθύνεται δεν θα πάψει ποτέ να είναι ωραίο;
9. α) Ποιες ιδιότητες αποδίδει ο ποιητής στο πρόσωπο προς το οποίο απευθύνεται;
β) Ποιο θα μπορούσε να είναι αυτό το πρόσωπο;
10. Να μεταγράψετε το ποίημα σε πεζό λόγο, χρησιμοποιώντας το γ' ενικό πρόσωπο. Π.χ. ο πρώτος στίχος θα μπορούσε να αποδοθεί ως εξής: Ο ποιητής διερωτάται αν θα πρέπει να συγκρίνει το πρόσωπο προς το οποίο απευθύνει το ποίημα του με μία καλοκαιρινή ημέρα...

¹ Πρβλ. Ν.Ε.Α. Β' Λυκείου, σ. 56.

2.4. Σχολιασμός αδίδακτου λογοτεχνικού κειμένου:

Μίμνερμος, 5D.=5, 4-8 W.

*«Αλλά σαν όνειρο λίγο κρατά η ακριβή μας νιότη
και τα πικρά κι άσχημα γηρατειά γοργά
πάνω απ' το κεφάλι μας κρεμιούνται μισητά
και περιφρονημένα, π' αγνώριστο τον άνθρωπο τον κάνουν
τυλίγοντάς τον και τα μάτια του και το μυαλό θαμπώνουν.»*

(μετάφραση)

Υπάρχει νοηματική συγγένεια ανάμεσα σε αυτό το ποίημα του Μίμνερμου και στο σονέτο XVIII του Σαίξπηρ; Να δικαιολογήσετε την άποψή σας.

Παλαιά Διαθήκη, Ιώβ, 14, 1-2

*«Ο άνθρωπος που γεννιέται από γυναίκα, ζει λίγα χρόνια γεμάτα
από ταραχή και βάσανα, όπως το φυτό που ανθίζει και μαραίνεται
και φεύγει γρήγορα σαν σκιά».*

Σε ποιο θέμα αναφέρονται αυτοί οι στίχοι της Παλαιάς Διαθήκης;

Σαίξπηρ, «Σονέτο XIX»

*«Έ, γερο-χρόνε, κάμε όσο κακό μπορείς, ωραίος
πάντα θα ζει στους στίχους μου ο αγαπημένος νέος».*

(απόσπασμα)

Πώς σχετίζεται αυτό το δίστιχο με το σονέτο XVIII που διδαχθήκατε;

Κ. Π. Καβάφης, «Μελαγχολία του Ιάσωνος Κλεάνδρου· ποιητού εν Κομμαγηνή· 595 μ.Χ.»

*Το γήρασμα του σώματος και της μορφής μου
είναι πληγή από φρικτό μαχαίρι.
Δεν έχω εγκαρτέρησι καμιά.
Εις σε προστρέχω τέχνη της Ποιήσεως,
που κάπως ξέρεις από φάρμακα·
νάρκης του άλγους δοκιμές, εν Φαντασία και Λόγω.*

*Είναι πληγή από φρικτό μαχαίρι.
Τα φάρμακά σου φέρε Τέχνη της Ποίησης,
που κάμνουνε -για λίγο- να μη νοιώθεται η πληγή.*

Πώς συνδέει τα γηρατειά με την ποίηση ο Καβάφης και πώς ο Σαίξπηρ;

3. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΗΤΙ

1. Θα μπορούσε αυτό το σονέτο να χαρακτηριστεί αινιγματικό; Δικαιολογήστε την άποψή σας.
2. Ο άνθρωπος ανέκαθεν εξέφραζε το παράπονο ότι η ζωή του είναι σύντομη και ότι τα γηρατειά έρχονται γρήγορα. Με ποιο τρόπο εκφράζει ο Σαίξπηρ αυτό το παράπονο και πώς τελικά το υπερβαίνει;
3. Ποια εντύπωση σας δημιούργησε το ποίημα;
4. Ποια αιώνια θέματα της ζωής του ανθρώπου διαπλέκονται στο ποίημα;
5. Ο Οράτιος υποστηρίζει ότι δεν πεθαίνει εντελώς «*Non omnis moriar*»², γιατί αφήνει πίσω του το έργο του. Αυτή η θέση συμφωνεί με τις απόψεις που εκφράζει ο Σαίξπηρ στο συγκεκριμένο ποίημα; Δικαιολογήστε την άποψή σας.

4. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΝΘΕΤΙΚΩΝ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Τον άνθρωπο πάντα τον απασχολεί το εφήμερο της ύπαρξής του.
 - α) Ποιες λύσεις έδωσε σε αυτό το πρόβλημα; Με ποιους τρόπους δηλαδή προσπάθησε να διαιωνίσει την ύπαρξή του στον κόσμο;
 - β) Με ποιο τρόπο αντιμετωπίζει αυτό το πρόβλημα στο συγκεκριμένο ποίημα ο Σαίξπηρ;
- Να απαντήσετε σε αυτά τα ερωτήματα γράφοντας ένα μικρό δοκίμιο έκτασης 400 περίπου λέξεων.

² Horatius, *Epistulae* I, I, II (Frag.).

5. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κριτήριο για ωριαία γραπτή δοκιμασία

(45 λεπτά περίπου)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:

ΤΑΞΗ: ΤΜΗΜΑ:

ΜΑΘΗΜΑ: Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία

Ουίλλιαμ Σαίξπηρ, «Σονέτο XVIII»

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ:

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Ποια χαρακτηριστικά του σονέτου διακρίνετε στο ποίημα;

.....
.....

Μονάδες 8

2. Ποια σχήματα λόγου διακρίνετε στο ποίημα;

.....
.....

Μονάδες 5

3. «Ανγίζει αέρας τα τριαντάφυλλα του Μάη
και δεν κρατούν τα καλοκαίρια μας πολύ»

Ποιο νομίζετε ότι είναι το βαθύτερο νόημα αυτού του δίστιχου;

.....
.....

Μονάδες 7